

Selvitys vuoden 2016 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä

Tässä yhteenvedossa on listattu arviointikertomuksen tiivistelmässä esiintuodut aiheet (kohdat 1-17). Selvitykset niihin on kirjoitettu ao. kohtien jälkeen. Yhteenvedon lopussa on koottu tarkastuslautakunnan suosituksiin saadut kommentit sekä muut arviointikertomukseen tulleet kommentit.

Arviointikertomuksen tiivistelmän huomioihin esitetään annettavaksi seuraavat selvitykset

Tarkastuslautakunta:

- 1. Palvelujen uudistamiseen, taloustilanteen parantamiseen ja kaupunkirakenteen eheyttämiseen liittyvät strategisten päämäärien mittarit olivat suurimmilta osin kehittyneet positiivisesti vuoden 2016 loppuun mennessä. Suuri haaste on työllisyystilanteen parantamisessa, sillä siihen liittyvissä mittareissa oli kaikissa negatiivinen kehityssuunta.*

Selvitys kohtaan 1:

Taloussuunnittelu:

Valtuustokauden strategiasta 2013–2017 tehdään loppuarviointi vuoden 2017 toteuman mukaan ja se viedään valtuuston käsittelyyn keväällä 2018.

Keväällä 2017 edellisen valtuuston arviointiseminaarissa keskusteltiin valtuustokauden strategian toteutumisesta kokonaisuutena ja käytiin valtuustokauden strategian lähetekeskustelu asioista, jotka tulisi ottaa huomioon uudessa strategiassa. Työllisyystilanteen parantaminen oli yksi näistä. Valtuuston seminaarin strategiatyöskentelyssä elokuussa 2017 työllisyystilanteen parantaminen nähtiin edelleen tärkeänä kokonaisuutena ja siitä valmistellaan tavoitetta valtuustokauden strategiaan 2018–2021.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Valtuustokauden strategian tavoitteista sosiaali- ja terveystoimen raportointivastuulla olleet tavoitteet sijoittuivat pääasiassa painopisteeseen Palvelut uudistuvat. Kuten arviointikertomuksessa todetaan, kaikki painopisteen mittarit olivat kehittyneet positiivisesti, yhden osalta arviointi ei ollut vielä mahdollista. Toimiala on osaltaan edistänyt menestyksellä myös talouden tasapainottamisen tavoitekokonaisuutta. Väestön hyvinvoinnin kehityssuuntien ja esim. talouden kuntavertailujen osalta haasteena on seurantatietojen ajalliset viiveet. Uuden valtuustokauden strategian tavoitteita valmisteltaessa tulee pyrkiä löytämään vuosittain seurattavissa olevia mittareita.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala toteaa, että toimialaa koskevien strategisten päämäärien mittarit olivat kehittyneet positiivisesti vuonna 2016.

Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala:

Arviointikertomuksen tiivistelmäkohtaan ei ole oikaistavaa.

Sivistystoimen toimiala:

Negatiivisen kehityssuunnan mittareista kaksi on sellaisia, joihin sivistystoimi voi toimillaan suoraan vaikuttaa. Molemmat mittarit ovat "muutosta toteutetaan johtamisen kautta" -painopisteen alla. Toinen mittareista on sairauspoissaoloprosentti, joka sivistystoimessa on viime vuosina ollut hienoisessa laskussa. Sairauspoissaolojen vähentämiseen pyritään vaikuttamaan mm. työhyvinvointiasiantuntijoiden terveys- ja turvallisuuskäynneillä, joissa esimiehiä tuetaan aktiivisen välittämisen toimintatavan toteuttamisessa. Toinen mittari koskee työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksia muutoksessa ja myös tämän mittarin kohdalla on tapahtunut hidasta kehitystä. Sivistystoimessa yhteistoimintaan on kiinnitetty erityistä huomiota muutosten yhteydessä.

Tarkastuslautakunta:

2. Vuodelle 2016 valtuusto asetti 29 sitovaa tavoitetta, joista toteutui tarkastuslautakunnan arvioinnin perusteella 14, osittain toteutui 11 ja neljä ei toteutunut lainkaan. Kaupunginhallituksen raportoinnin mukaan tavoitteista toteutui 17, osittain toteutui 11 ja yksi tavoite ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta arvioi tavoitteiden saavuttamista ja oli eri mieltä tai esitti tavoitteiden tai raportoinnin parantamista koskevia arvioita. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tavoitteen asettamisen ja raportoinnin johdonmukaisuuteen ja selkeyteen.

Selvitys kohtaan 2:

Taloussuunnittelu:

Yhteistyötä taloussuunnittelun ja toimialojen strategiavalmistelijoiden kesken on lisätty keskittyen esimerkiksi selkeiden tavoitteiden ja mittarien asettamiseen. Tätä yhteistyötä kehitetään edelleen.

Valtuustokauden strategian 2018–2021 valmistelussa kiinnitetään huomiota tavoitteiston ja mittariston selkeyteen. Strategian ja toimialojen taloustavoitteiden toteuttamisen tueksi valmisteltiin kehittämiskärjet. Kaupunginjohtajan toimialan yhtenä kehittämiskärkenä on talousohjauksen ja raportoinnin kehittäminen, jonka osana on strategian toimeenpanon ja viestinnän kehittäminen.

Tiedolla johtamisen hankkeen ja Kompassi-järjestelmän puitteissa on tarkoitus ottaa käyttöön strategiatyöväline, joka mahdollistaa tavoitehierarkian ja tavoiteyhteyksien tarkastelun organisaatiotasojen välillä helpommin. Strategiatyövälineen toiminnallisena vaatimuksena on mahdollisuus porautua tavoitehierarkiassa alas- ja ylöspäin seuraten tavoitteen jalkautumista (kaupunki-, toimiala- ja tulosalue jne.). Tämä helpottaa myös strategian eri osien ja tasojen hahmottamista kokonaisuutena: valtuustokauden strategian tavoitteet, sitovat tavoitteet, toimialojen ja tulosalueiden tulokorttien tavoitteet jne.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin tai osittain. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpano- ja raportointivastuulla olevien sitovien tavoitteiden osalta tarkastuslautakunta huomautti tavoitteen 15.2 mittaroinnin ja tavoitteen 17.1 raportoinnin puutteista. Nämä havainnot toimiala toteaa oikeiksi. Tarkastuslautakunta toteaa, ettei virheillä kuitenkaan ollut vaikutusta tavoitteiden toteutumisen arviointiin (toteutuivat täysin)

Tavoitteen 15.2 (Nykyistä suurempi osa ikääntyneistä pystyy asumaan kotona) tavoitetaso (93,0 % yli 75 vuotta täyttäneistä) oli asetettu asiantuntijavirheen vuoksi liian korkeaksi.

Tavoitteen toteuma vuoden lopussa oli 92,7 %. Esim. STM:n tavoitetaso yli 75-vuotiaitten kotona asumisesta vuosille 2016 - 2017 on 91 - 92%, ja muissa pks-kunnissa kotona asuvien osuus on noin 92 %. Vantaan ikääntyneen väestön hyvinvointiohjelmaan 2016 - 2017 tavoitteeksi on asetettu 92,5 % (sosiaali- ja terveyslautakunta 9.5.2016). Toimialan havaittua valmisteluvaiheen virheen päätettiin, että hyväksyttyä tavoitetasoa ei kesken vuoden muuteta.

Tavoitteen 17.1 (Keskeiset palvelujen kustannustehokkuus on kilpailukykyinen) raportoinnissa oli terveydenhuollon kustannusten osalta sanottu raportoitavan ikävakioiduista kustannuksista ja sijoituksesta, vaikka todellisuudessa tiedot olivat vakioimattomia. Ilman ikävakiointia Vantaan edellä oli suurista kaupungeista vain Espoo (Vantaan sijoitus 2/11), ikävakiointuna Lahti nousi Espoon ja Vantaan edelle (Vantaan sijoitus 3/11).

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala on valmistellut eritellyn lausunnon kaupunkitasoisen arviointikertomuksen sitovien tavoitteiden osalta toimialaa koskevista kohdista.

Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala:

Arviointikertomuksen tiivistelmäkohtaan ei ole oikaistavaa.

Sivistystoimen toimiala:

Sivistystoimi raportoi sitovan tavoitteen 13.2 "ammattillisen koulutuksen opintojen keskeyttämiset vähenevät" osalta, että tavoite ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta oli tavoitteen toteutumisesta samaa mieltä, mutta antaa tavoitetta koskien huomautuksen: "*Mittarin tavoitetasoksi asetettu 9 prosenttia on ollut vielä lähellä realismia vuonna 2013, kun toteutunut keskeyttämisprosentti oli 10,4 prosenttia. Sen jälkeen keskeyttäneiden määrä on ollut selvästi korkeampi: 13 prosenttia vuonna 2014, 14,5 prosenttia vuonna 2015 ja 13,6 prosenttia vuonna 2016. Mittarin tavoitetason tulisi olla realistinen.*"

Sivistystoimi pitää tarkastuslautakunnan huomautusta perusteltuna ja toteaa, että mittarin tavoitetasoa on muutettu vuoden 2016 jälkeen realistisemmaksi. Vuoden 2017 sitovan tavoitteen "toteutetaan koulutustakuuta" toisena mittarina on Varian keskeyttämisprosentti. Tavoitetasoksi on vuodelle 2017 kirjattu 13 %. Myös sivistystoimen vuoden 2018 tuloskortille on kirjattu tavoitteeksi: "Ammattillisen koulutuksen opintojen keskeyttämisen vähentäminen oppilaanohjausta ja viestintää tehostamalla perusopetuksen ja toisen asteen yhteistyönä". Tuloskortille on kirjattu keskeyttämisprosentin lähtötasoksi vuoden 2016 lopun tilanne 13,6 % ja vuoden 2018 tavoitetasoksi 13 %.

Tarkastuslautakunta:

3. *Kaupunginvaltuusto asetti tavoitteet 24 tytäryhteisölle. Yhtiöt raportoivat kaupunginvaltuuston asettamista 51 tavoitteesta yleisjaostolle. Tavoitteet toteutuivat 70 prosenttisesti, osittain toteutuneita oli 18 prosenttia ja toteutumatta jäi 12 prosenttia. Yhtiöiden tulee tavoitteen raportoinnissa kiinnittää huomiota siihen, mitä on tavoiteltu. Tavoiteltu tila tulee ilmaista ymmärrettävästi. Kuntalain mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Tilinpäätöksessä raportoidaan 26 tavoitteen toteutumisesta keskeisten ja taloudellisesti merkittävien tytäryhteisöjen osalta.*

Konsernivalvontaa tulee parantaa. Valtuutettujen edustajan tulisi vaihtua yhtiöiden hallituksissa. Kaupungin tytäryhteisöjen hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Kaupparekisteritietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta tulee huolehtia.

Selvitys kohtaan 3:

Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala:

Arviointikertomuksen tiivistelmäkohtaan ei ole oikaistavaa.

Tarkastuslautakunta:

4. *Vuosi 2016 oli Vantaalle talouden näkökulmasta hyvä. Tilinpäätöksen tulos oli selvästi arvioitua parempi. Tulopuolella maanmyyntivoitot ylittivät selvästi talousarvion ja myös verotuloja ja valtionosuuksia kertyi arvioitua enemmän. Menopuolella toimialojen kustannukset pysyivät hyvin hallinnassa ja esimerkiksi henkilöstökulut alittuivat selvästi arvioidusta. Tilinpäätös oli yli 64 miljoonaa ylijäämäinen. Investoinnit pystyttiin kattamaan omalla tulorahoituksella ja lainakannan kasvu saatiin pysäytettyä. Kaupungilla on kuitenkin edelleen paljon velkaa (yli 5 000 euroa/asukas) ja isoon velkamäärään sisältyy riskejä, jotka toteutuessaan voivat nostaa huomattavasti rahoituskuluja.*

Selvitys kohtaan 4:

Taloussuunnittelu:

Vantaan vuoden 2016 tilinpäätös muodostui ennakoitua paremmaksi päättyen yli 64 milj. euroa ylijäämäiseksi. Investoinnit kyettiin rahoittamaan täysimääräisesti tulorahoituksella ja lainakannan kasvu saatiin taitettua tavoitellusti valtuustokauden loppuun mennessä. Kaupungin verorahoitus kasvoi vuonna 2016 hieman ennakoitua enemmän ja toimialojen toimintakulukehitys pysyi maltillisena. Näiden lisäksi vuoden 2016 hyvään tilinpäätökseen vaikuttivat useat samaan suuntaan vaikuttaneet poikkeukselliset erät, joita olivat mm. maankäyttösopimusten myötä vastaanotetut maa-alueet Kivistössä (n. 30 milj. euroa), lomapalkkavelkamuutokset lähinnä kiky-sopimuksen johdosta (n. 6,5 milj. euroa) sekä pelastushelikopteritukikohdan vastaanottaminen toiminnan uudelleen järjestelyjen myötä (1,8 milj. euroa). Lisäksi vuoden 2016 talousarvioon nähden joukkoliikennemenot (n. 12 milj. euroa) ja erikoissairaanhoidon menojen (n. 8 milj. euroa) alittivat selvästi talousarviossa varatut määrärahat.

Valtio maksoi vuonna 2016 Kehä III:n perusparannuksen 2. vaiheen kustannuksia takaisin Vantaalle 19,2 milj. euroa, mikä osaltaan paransi selvästi kaupungin rahoitusasemaa tilinpäätöksessä 2016. Loppuosan Kehä III:n perusparannuksen 2. vaiheen kustannuksista valtio maksaa Vantaalle vuonna 2017.

Vantaan kaupungin suuri haaste on tulevinakin vuosina korkea velkaantuneisuus sekä siihen liittyvät korkoriskit. Valmisteilla oleva sote- ja maakuntauudistus leikkaa toteutuessaan olennaisesti kaupungin toiminnan ja rahoituksen volyymeja lainakannan jäädessä ennalleen. Näin ollen muun kuntasektorin tavoin Vantaan kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa olennaisesti ja suureen lainakantaan liittyvät riskit korostuvat entistä enemmän, kun samalla kaupungin riippuvaisuus valtionrahoituksesta lisääntyy. Käyttötalouden vuosikatteen ja investointien tasapainon turvaaminen on näin ollen keskeistä myös uudella valtuusto- ja strategiakaudella.

Tarkastuslautakunta:

5. Vuonna 2016 valmistui kaupungin suositus ennakoivasta vaikutusten arvioinnista. Suositukseen on koottu ja yhdistetty arviointeja huomioiden Vantaan toimintaympäristö. Tarkastuslautakunnan kyselyyn vastanneista viranhaltijoista 64 prosentilla oli kokemusta ennakoarvioinnista. Arviointia tehdään tarvittaessa ja sen laajuus harkitaan tapauskohtaisesti. Arvioinnin vahvuutena nähdään se, että saadaan monipuolisempi ja tarkempi kuva päätöksen tarkoituksenmukaisuudesta. Ennakoiva vaikutusten arviointi on syytä tehdä erityisesti laajuudeltaan merkittävien päätösten yhteydessä.

Selvitys kohtaan 5:

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla vaikutusten ennakoarviointia on tehty pitkään. Yhtenäinen ohjeistus ja rakenne otettiin käyttöön keväällä 2012. Ennakoarviointimenettelyä käynnistettiin sukupuolivaikutusten arviointia pilotoimalla, ja myöhemmin toimintatapa laajennettiin uuden terveydenhuoltolain mukaisesti laajemmin väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvien päätösten ja ratkaisujen vaikutusten arviointiin.

Ennakoarviointia suositellaan, jos valmisteltavalla asialla on merkittäviä vaikutuksia tietylle ihmisryhmälle tai alueelle sekä silloin, kun lautakunta päättää palvelua ja alueita koskevasta merkittävästä linjauksesta tai suunnitelmasta. Vaikka ennakoarviointeja on tehty pitkään, menetelmän juurtuminen automaattiseksi osaksi valmistelua tulee vahvistaa entisestään. Arviointimenettely on hyödyllinen menetelmä oman työn tukena erilaisten vaihtoehtojen vertailussa silloinkin, kun asia ei edellytä lautakunnan päätöstä. Mahdollisuuksia osallistaa kuntalaisia nykyistä enemmän arviointimenettelyyn pyritään toimialalla edistää.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala:

Toimiala on kaikessa toiminnassaan huomionnut ennakoivan vaikutusten arvioinnin suositukset. Esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointi on tärkeä osa koko suunnittelu-, rakentamis- ja ylläpitoprosessia.

Ympäristökeskuksen huomio: Arviointikertomuksessa viitataan lakiin ympäristövaikutusten arvioinnista 1994/468, joka on kumottu. Uusi laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) tuli voimaan 16.5.2017. Ympäristönsuojelun lupamenettelyssä tehdään tarvittaessa lain mukainen arvio, josta päättää ELY.

Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala:

Arviointikertomuksen tiivistelmäkohtaan ei ole oikaistavaa.

Sivistystoimen toimiala:

Sivistystoimessa arviointia on käytetty tärkeiden päätösten tukena, määrällisesti joitakin kertoja. Lautakuntien välisestä työnjaosta johtuen arviointia on tehty pääasiassa opetuslautakunnalle kuuluvien päätösten yhteydessä. Ennakoivaa arviointia on tehty varhaiskasvatuksen tulosalueella esimerkiksi päätettäessä osa-aikaisen varhaiskasvatuksen ja asiakasmaksujen periaatteista. Arviointia on tehty myös esiopetuksen, perusopetuksen, lukion ja ammatillisen koulutuksen työ- ja loma-ajoista päätettäessä. Arvioinnit ovat olleet suhteellisen tiiviitä.

Tarkastuslautakunta:

6. *Tuottavuuden ja tavoitteiden mittarointiin on kiinnitetty huomiota kasvavassa määrin. Vaikuttavuustavoitteita tulisi saada enemmän mittareiksi. Tuottavuuden seurannassa tulee edelleen seurata sitä, etteivät parannukset tapahdu vaikuttavuuden ja laadun kustannuksella. Mittaroinnilla ja tavoitteilla on suora yhteys tiedolla johtamiseen, joten tunnuslukujen kehittäminen on tärkeää. Kaupungin tulisi avata tietokantojaan avoimen datan suuntaan mahdollisimman paljon.*

Vantaalla johdetaan ja toteutetaan projekteja laadittua projektimallia hyväksi käyttäen. Projektisalkun hallintamallin avulla johdetaan organisaation selvitys-, suunnittelu- ja jälkiseurantavaiheissa olevia projekteja. Projektimallissa ja projektisalkun hallintamallissa on edistytty edellisen vuonna 2014 suoritettun arvioinnin jälkeen hyvin. Projektitietojen ajantasaisuuteen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Selvitys kohtaan 6:

Taloussuunnittelu:

Talousarviokirjassa esitettäviä tunnuslukuja on kehitetty ja yhdenmukaistettu toimialojen ja taloussuunnittelun yhteistyössä. Taloussuunnitelmaa 2016 - 2019 varten talousarviokirjassa esitettävien tunnuslukujen määrä tulosaluetta kohden rajattiin enimmillään kymmeen ja niiden tulosalueiden osalta, joilla ei aikaisemmin ollut tunnuslukuja esitettyinä, niitä laadittiin. Lisäksi esitettävät tunnusluvut rajattiin koskemaan tuottavuutta ja vaikuttavuutta. Tunnuslukujen kehittämistyötä jatketaan. Tiedolla johtamisen hanke ja Kompassijärjestelmä ovat myös tärkeä osa tätä kehittämistä.

Vantaa osallistuu aktiivisesti suurten kaupunkien talous- ja toimintatietojen vertailutyöhön: Kuusikko-vertailuja laaditaan useiden palvelujen osalta, lisäksi osallistumme mm. kuntaliiton koordinoimiin yleissivistävän koulutuksen Kouluikkuna-vertailuun sekä tuottavuusvertailuun. Näissä foorumeissa kehitetään yhdessä kuntien ja kuntaliiton kesken toimintaa ja taloutta, myös tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavia tunnuslukuja.

Tietopalveluyksikkö edistää avoimen datan saatavuutta ja käyttöä laajentamalla aineistotarjontaa vuosittain ja pitämällä jo avatut aineistot ajan tasalla huolehtimalla niiden päivityksistä. Aineistojen avaamisessa hyödynnetään kasvavissa määrin tietokantojen rajapintoja, jolloin tietojen päivitys nopeutuu ja tehostuu. Datan avaaminen ulotetaan kaikille toimialoille.

Projektipäälliköt täyttävät kukin oman projektinsa tiedot järjestelmään. Vantaan projektimallin (kaupungin johtoryhmä 16.6.2014) mukaisesti projektipäälliköiden tehtävänä on pitää omien projektinsa tiedot järjestelmässä ajan tasalla. Taloussuunnittelu antaa järjestelmän käytön opastusta sekä muistuttaa toimialoja päivittämään tiedot osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, toiminnan vaikuttavuuden mittaamisen kehittäminen on olennaista vantaalaisten hyvinvoinnin ja sitä edistävien palvelujen jatkuvassa kehittämisessä. Vaikuttavuuden mittaaminen on osoittautunut haasteelliseksi; muutokset esim. väestön terveydessä ja hyvinvoinnissa ovat hitaita ja voivat olla seurausta hyvin monenlaisista

yhteiskunnallisista ja yksilöllisistä tekijöistä ja valinnoista. Mahdolliset vaikutukset ilmenevät myös usein vasta useiden vuosien kuluttua, mikä on haaste kunnalliselle talous- ja toimintaseurannan vuosittaiselle raportointitarpeelle.

Vaikuttavuuden mittaamista kehitetään kansallisessa tasolla mm. ns. palvelupakettien valmistelussa, mikä jatkossa tukee vaikuttavuuden seurantaa myös paikallisella tasolla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala seuraa säännöllisesti tuottavuuden kehittymistä lautakunnan hyväksymällä tuottavuusohjelmalla. Toimiala on ollut myös aktiivinen toimintaa kuvaavien tilastotietojen avaamisessa avoimena datana kaikkien hyödynnettäväksi pääkaupunkiseudun HRI-palvelussa. Avoimena datana on julkaistu toimialan toimintatilastot sekä kuuden suurimman kaupungin palvelujen ja kustannusten vertailutiedot jo usein vuosien ajan.

Tiedolla johtamisen ja siinä käytettävien tunnuslukutietojen edelleen kehittäminen on keskeisessä roolissa palvelujen kustannustehokkaassa ja vaikuttavassa järjestämisessä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on käytössä Vantaan projektisalkun hallintamalli, ja sen hyödyntämisen ja tietojen ajantasaisuuden parantamiseen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala:

Toimiala on kehittänyt jatkuvasti tuottavuutta kaupungin kasvun myötä. Tiedolla johtamisen osalta esimerkiksi kaupunkimittaus, entinen mittausosasto, on avannut kaupungin paikkatietoaineiston rajapintoja systemaattisesti. Myös tuottavuuden ja tavoitteiden mittaointiin tehdään jatkuvia parantamistoimenpiteitä. Vaikuttavuuden arviointia kehitetään yhdessä kumppaneiden ja pääkaupunkiseudun kuntien kanssa.

Toimialan tärkeimmät projektit on viety yhteisen projektimallin mukaisesti kaupungin projektisalkuun. Tämä ei koske toimialan pääprosesseja eli varsinaista suunnittelu-, rakentamis- ja ylläpitoprosessia. Projektisalkussa ylläpidetään myös toimialan tuottavuuden kannalta tärkeintä kehittämishanketta, eli MATTI-hanketta.

Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala:

Arviointikertomuksen tiivistelmäkohtaan ei ole oikaistavaa.

Elinkeinopalvelut:

Kaupungin projektimalli ja mittarointityöhön keskittyminen on osaltaan terävöittänyt hanketoiminnan, kaupungin kehittämiskärkien sekä kaupungin perustehtävän välistä suhdetta eri toimialoilla ja tulosalueilla. Mallin vaikuttavuutta parantaisi jatkossa edelleen se, että kaupunkitasoinen hanketoiminta ja siihen liittyvien kehittämismäärärahojen ohjaus tapahtuisi tulevaisuudessa nykyistä koostetummin, jolloin se kytkisi entistä paremmin myös kaupunkistrategian ja valittujen kehittämiskärkien toteuttamisen toisiinsa.

Sivistystoimen toimiala:

Sivistystoimi on mukana Kouluikkuna -vertailutietokannassa, jossa vuonna 2016 kerättiin ensimmäisen kerran eräitä tietoja myös esiopetusta koskien. Lisäksi esiopetuksella on pitkät perinteet Kuusikko-vertailusta. Sivistystoimi on ollut mukana myös opetuksen tuottavuusmittareiden kehittämistyössä, jossa yhdessä Kuntaliiton ja muiden kuntien edustajien kanssa on tarkasteltu mittareita erityisesti tuottavuuden ja vaikuttavuuden näkökulmista.

Systemaattisen vertalutiedon keruun lisäksi myös strategisia mittareita ja talousarviotunnuslukuja pyritään kehittämään. Sivistystoimen johtoryhmän ja strategiaryhmän yhteisessä strategiapäivässä tutustuttiin kuluneen valtuustokauden strategian auditoinnin tuloksiin ja tulokset on pyritty huomioimaan vuoden 2018 sitovien tavoitteiden ja tuloskorttien laadinnassa. Talousarviotunnuslukujen osalta sivistystoimi pitää hyvänä, että niiden määräksi on rajattu 10 kpl / tulosalue. Tunnuslukutyössä halutaan määrän sijaan painottaa laatua - tiedonkeruun tulisi olla mahdollisimman systemaattista, luotettavaa ja henkilöistä riippumattonta. Sivistystoimen sisäisen ”tunnuslukujen määritelmä ja keruuohjeen” on määrä valmistua vuoden 2018 aikana.

Tarkastuslautakunta:

7. *Rahoituksen tulosalue pyrkii varautumaan mahdollisimman hyvin erilaisiin rahoitukseen liittyviin riskeihin. Sote- ja maakuntauudistus kaventaa kuntien taloudellista liikkumavaraa, joka entisestään korostaa rahoitusriskien ennakoinnin ja hallinnan merkitystä. Vantaan kaupungin riskienhallintaan on luotu koko kaupunkiorganisaatiota koskeva yhteinen prosessi ja prosessia tukeva ohjeistus.*

Selvitys kohtaan 7:

Konsernipalvelut:

Arviointikertomuksen tiivistelmäkohtaan ei ole oikaistavaa.

Tarkastuslautakunta:

8. *Yrityspalvelujen tulosalue kehittää ja toteuttaa kaupungin maa- ja asuntopolitiikkaa. Se vastaa tonttien myynnistä ja kaupungin omistamien maiden kehittämisestä. Vantaalla valmistui vuonna 2016 lähes 3 000 asuntoa, mikä ylittää uuden MAL-sopimuksen korotetun asuntotuotantotavoitteen. Yrityksiä palvelevien tietojen kerääminen yhdelle internetsivustolle (www.businessvantaa.fi) on hyvä parannus.*

Selvitys kohtaan 8:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala:

Asiakastyytyväisyys on tärkeää yrityspalvelut / kiinteistöt ja asuminen tulosalueelle. Jotta palautetta saataisiin toimintamme laajemmista kokonaisuuksista, olemme työstäneet kyselyä yhdessä kaupunkisuunnittelun kanssa. Kysely toteutetaan vuonna 2018.

Tarkastuslautakunta:

9. *Tilakeskus pyrkii yhdessä toimialojen kanssa toteuttamaan toimitilainvestoinnit mahdollisimman kustannustehokkaasti ja huolehtimaan kiinteistöomaisuuden kunnosta. Samalla tilojen energiansäästöön kiinnitetään erityistä huomiota ja haetaan uusia energiansäästötapoja. Asukaskohtaisessa toimitilamäärässä ja kiinteistöjen korjausvelassa on tapahtunut Vantaalla varsin maltillisia muutoksia viime vuosina. Kuitenkin väestön kasvu luo koko ajan paineita toimitilojen riittävyydelle ja toisaalla investointibudjetti asettaa tiukat taloudelliset raamit toimitilainvestoinneille. Tilakeskuksen tavoitteena on tarkemmalla vastuunjaolla ja henkilöstön roolien selkeyttämisellä kehittää toimintaansa ja samalla vahvistaa henkilöstön osaamista. Merkittävä osa tilakeskuksen toiminnan kehittämistä on vuoden 2017 aikana kokonaan käyttöön otettava uusi kiinteistönhal-*

lintajärjestelmä. Järjestelmä helpottaa erilaisen tilatiedon ylläpitoa, mahdollistaa tilojen ajantaisemman kuntoseurannan ja myös tilankäyttäjille ja kuntalaisille voidaan sen kautta tarjota näkymiä kiinteistöön liittyvistä tiedoista.

Selvitys kohtaan 9:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala:

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti tilakeskus järjestää kiinteistönhallintajärjestelmään liittyvää koulutusta sekä omalle henkilöstölleen että asiakastoimialoilla järjestelmän käyttäjille. Järjestelmän käytön seuranta tehdään pääkäyttäjien toimesta, minkä perusteella huolehditaan järjestelmän tarpeen mukaisesta kehittämisestä ja käytön edistämisestä. Kokonaisuutta seuraa ja valvoo kiinteistönhallintajärjestelmän käyttöön ja ylläpidonohjausryhmät.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti toimenpideohjelman laatiminen kaupungin sisäilmaongelmien hoitamiseksi on aloitettu keväällä. Ohjelma sisältää mm. sisäilma-asioiden ohjauksen ja resursoinnin, kiinteistöjen kunnon seurannan ja tutkimuksen, rakentamisen ja korjauksen sekä kiinteistöhuollon kehittämistoimia. Ohjelma laaditaan toimialojen välisenä yhteistyönä tämän vuoden aikana.

Energiansäästömahdollisuudet ja keinot tutkitaan kaikissa hankkeissa tapauskohtaisesti. Olemassa olevan kiinteistökannan energiankulutusta seurataan aktiivisesti kulutustietojen perusteella ja energiatehokkuutta parannetaan mm. uusia teknisiä ratkaisuja hyödyntäen. Aikaisemmin laadittu selvitys vanhojen valaisimien korvaamisesta energiatehokkaammilla valaisimilla kannattaa päivittää, sillä ratkaisut ovat kehittyneet nopeasti ja kannattavuuslaskelmat on päivitettävä. Energiasaneerauksia pyritään toteuttamaan määrärahojen ja resurssien puitteissa silloin, kun ne ovat myös taloudellisesti perusteltuja.

Tarkastuslautakunta:

10. Pääkaupunkiseudun tarkastuslautakuntien yhteisarvioinnin perusteella Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen ovat toteuttaneet yhteisten suunnitelmien sekä omien strategioidensa mukaista hyvinvointia edistävää asunto- ja maankäyttöpolitiikkaa. Määrällisiä asuntotuotannolle ja kaavoitukselle asetettuja tavoitteita ei ole kaupungeissa kokonaan saavutettu, mutta niiden toteuttamisessa on selvästi edistytty. Tilastovertailujen perusteella kaupungit ovat onnistuneet monipuolistamaan alueidensa asuntojen hallintarakennetta. Myös kohtuuhintaisten asuntojen saatavuutta on lisätty uusille alueille 2000-luvulla. Asunto- ja maankäyttöpoliittisten hyvinvointitavoitteiden toteuttaminen onnistuneesti auttaa ehkäisemään asuinalueiden segregatiota.

Selvitys kohtaan 10:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala:

Toimiala toteuttaa Vantaan kaupungin hyväksyttyä maapoliittista ohjelmaa (Mapo) ja on aktiivisesti mukana toteuttamassa seudullisia ja valtakunnallisia asunto- ja maankäyttöpoliittisia tavoitteita.

Tarkastuslautakunta:

11. Kaupungin omistamat kiinteistöt ja maa-alat tulisi saattaa avoimiksi tilapäisille käytöille. Aviapoliksen osalta suositellaan erityisesti, että tilapäisyyttä hyödynnetään kaavamuutosalueilla. Vantaalla kaupungin omistamia kiinteistöjä ja maa-aloja on suhteellisen vähän, joten kaupungin tulisi luoda kannusteita kiinteistöjen ja maa-alojen omistajille, jotta he tukisivat tilapäisiä käyttöjä. Kaupunkia suositellaan perustamaan tyhjien tai vajaakäytettyjen tilojen "pankki", johon tulisi kerätä alueen tyhjä- ja vajaakäytetyt kiinteistöt, joita voitaisiin hyödyntää kohtuullisin hinnoin.

Selvitys kohtaan 11:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala:

Toimiala toteuttaa jo nykyisellään tarvittaessa yhteissuunnittelua ja osallistavia työtapoja edistäessään Vantaan kaupungin asunto- ja maankäyttöpoliittisia tavoitteita. Tilapäiskäyttöä tarvitaan erityisesti ennen kaavoitusta. Tutkielmassa esitetyn pankin perustamiseen ei ole resursseja.

Tarkastuslautakunta:

12. Vantaan sivistystoimen palvelut ovat kuuden suurimman kaupungin kustannusvertailuissa osoittautuneet varsin kustannustehokkaiksi. Vantaa on järjestänyt peruskoulun kesken jättäneille tai peruskoulun jälkeen ilman opiskelupaikkaa jääville nuorille useita eri tukivaihtoehtoja, joilla näitä nuoria autetaan pääsemään jatko-opintoihin tai työelämään. Erityisen tärkeää on jatkossakin hakea yhä uusia keinoja tukea nuoria, joilla peruskoulu jää kesken tai jotka peruskoulun jälkeen eivät jatka opintojaan.

Selvitys kohtaan 12:

Sivistystoimen toimiala:

Myös sivistystoimessa asiaa pidetään tärkeänä. Toimialan tuloskortin 2018 tavoite on tehostaa nuorten ohjausta perusopetuksesta toiselle asteelle. Vuoden 2016 lopussa perusopetuksessa on toiminut yksi oppilaanohjaaja 300 oppilasta kohden. Perusopetus pyrkii lisäämään oppilaan ohjauksen resurssia merkittävästi siten, että vuonna 2018 oppilaanohjaajien suhde olisi 1/250. Lisäksi perusopetus hakee yhdessä toisen asteen ja nuorisotoimen kanssa uusia tukimuotoja peruskoulun päättövaiheessa oleville opiskelijoille. Lähivuosien erityisenä painopisteenä on kehittää perusopetuksen päättövaiheessa Suomeen tulneiden maahanmuuttajanuorten koulutuspolkuja. Myös tämä on huomioitu toimialan ensi vuoden tuloskortilla.

Tarkastuslautakunta nostaa suosituksessaan esiin vanhemmille järjestettävät tilaisuudet mahdollisena keinona auttaa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, jotka jättävät peruskoulunsa kesken tai eivät peruskoulun jälkeen jatka opintojaan. Vantaalla vain noin 10 oppilasta jää vuosittain ilman jatko-opintopaikkaa tai heidän sijoittumisestaan toiselle asteelle ei saada tietoa. Mahdollinen syrjäytyminen alkaa kuitenkin usein jo ennen perusopetuksen päättövaihetta. On tärkeää, että mahdollisimman aikaisessa vaiheessa kiinnitetään huomiota nuorten poissaolojen syihin ja tarjotaan moniammatillista tukea yhdessä koulun oppilashuollon ja/tai sosiaali- ja terveystoimien kanssa. Mikäli nuori ei kykene suorittamaan perusopetusta normaalisti koulussa, tulee hänelle rakentaa oppimista ja kuntoutumista tukeva verkosto, jossa opintoja voidaan suorittaa monimuotoisesti koulun ulkopuolella kuitenkin integroiden opetusta mahdollisimman paljon lähikoulun tai muun sopivan

koulun toimintaan. Koulussa oppilaanohjaajat sekä oppilashuollon henkilöstö perehtyvät yhä laajemmin vaihtoehtoisiin opintopolkuihin opintojen nivelvaiheessa. Pohdittaessa vanhemmille suunnattuja tilaisuuksia on tärkeä huomioida, että myös perheiden tilanteet vaihtelevat ja voivat olla haastavia. Yksilöllinen ohjaus ja kontaktit ovat avainsanoja onnistumisen kannalta. Koska vanhempien osallistumishalukkuus ja -mahdollisuudet vaihtelevat runsaasti, tietoa tulee olla saatavilla monen eri kanavan kautta myös koulun ulkopuolella.

Tarkastuslautakunta:

13. Tikkurilan lukio on ollut vetovoimainen oppilaitos ja kaikki aloituspaikat ovat vuosittain täyttyneet. Valtakunnallisissa oppimistulosten vertailuissa lukio on sijoittunut yli valtakunnallisen keskitason. Lukio on erityisesti kiinnittänyt huomiota opiskelijanohjaukseen ja opiskelijoiden tukemiseen. Yli 90 prosenttia oppilaista suorittaakin lukion kolmessa vuodessa. Tikkurilan lukio hyötynee tulossa olevasta toisen asteen koulutuksen rahoitusuudistuksesta, sillä osa uuden rahoitusmallin rahoituksesta pohjautuu suoritettujen tutkintojen määrään ja vaikuttavuuteen ja näitä mittaavat tunnusluvut ovat lukiossa hyvällä tasolla.

Selvitys kohtaan 13:

Sivistystoimen toimiala:

Tikkurilan lukiota käsitellään arviointikertomuksessa omana alalukunaan. Yhteenvetona tarkastuslautakunta toteaa, että " *Tikkurilan lukio on ollut vetovoimainen oppilaitos ja kaikki aloituspaikat ovat vuosittain täyttyneet. Valtakunnallisissa oppimistulosten vertailuissa lukio on sijoittunut yli valtakunnallisen keskitason. Lukio on erityisesti kiinnittänyt huomiota opiskelijanohjaukseen ja opiskelijoiden tukemiseen. Yli 90 prosenttia oppilaista suorittaakin lukion kolmessa vuodessa. Tikkurilan lukio hyötynee tulossa olevasta toisen asteen koulutuksen rahoitusuudistuksesta, sillä osa uuden rahoitusmallin rahoituksesta pohjautuu suoritettujen tutkintojen määrään ja vaikuttavuuteen ja näitä mittaavat tunnusluvut ovat lukiossa hyvällä tasolla.*"

Lukiokoulutuksen rahoituksen uudistusta valmisteltiin vuonna 2014 ja tällöin esitettiin, että rahoitus jakaantuisi perusrahoituksen lisäksi suoritusrahoitukseen ja vaikuttavuusrahoitukseen. Eduskunta kuitenkin hylkäsi lakiehdotukset. Toistaiseksi ei ole tiedossa, millä aikataululla ja periaatteilla lukiokoulutuksen rahoitusta tullaan valtakunnallisesti uudistamaan – tällä hetkellä lukiokoulutuksen rahoitusperusteisiin ei ole tiedossa muutoksia. Tikkurilan lukiossa jatketaan hyviä tuloksia tuottanutta työtä ja toimintaa kehitetään edelleen valtakunnalliset linjaukset huomioiden.

Tarkastuslautakunta:

14. Lastensuojelu on ollut tiiviisti julkisuudessa kuluneiden kahden vuoden aikana. Vuoden 2016 aikana esiin nousseet ongelmat ovat kohdentuneet erityisesti Tikkurilan alueen avopalveluiden suunnitelmalliseen lastensuojelutyöhön. Aluehallintoviraston antaman muistutuksen jälkeen on kehitetty toimia, joilla tilanne saataisiin hallintaan. Palvelutarpeen arvioinnin vireille saattamisen ja valmistumisen osalta laissa edellytetyt määräajat toteutuvat hyvin. Nyt on panostettava siihen, että lastensuojelulaki toteutuu myös asiakkaiden tapaamisten ja asiakassuunnitelmien laatimisen osalta. Asiakassuunnitelmat tulee saada lain mukaiselle tasolle.

Selvitys kohtaan 14:

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Kuten arviointikertomuksessa todetaan, toimialalla on toteutettu ja käynnistetty toimenpiteitä, joilla vastataan lastensuojelun haasteisiin. Perhepalvelujen organisaatiota on uudistettu, henkilöstön rekrytointiin panostetaan ja v. 2018 käyttöön otettavan uusi asiakas- ja potilastietojärjestelmä mahdollistaa entistä paremman asiakastietojen hallinnan ja tilastoinnin.

Perhepalvelujen organisaatiota on kokonaisuudessaan uudistettu vastaamaan uudistetun sosiaalihuoltolain tavoitteita tarjoamalla lapsille ja perheille riittäviä varhaisen tuen palveluja siten, että tarvetta lastensuojelun asiakkuuteen ei muodostu.

Lastensuojelun avohuollon suunnitelmallinen sosiaalityö on keskitetty 1.8.2017 lähtien kahteen toimintayksikköön, idän ja lännen toimintayksiköihin. Uudistuksen tavoitteena on asiakasmäärien tasaisempi jakaminen toimintayksiköiden kesken, työntekijöiden työhyvinvoinnin varmistaminen sekä tasalaatuisten sosiaalityön palvelujen takaaminen asiakkaille. Psykososiaalisten palveluiden tulokset on aloittanut toimintansa Lapsiperheiden varhaisen tuen yksikkö, johon on koottu sosiaalihuoltolain mukaisia ennaltaehkäiseviä palveluja. Aikuisosiaalityön tulokset on perustettu Uusien asiakkaiden palvelut -yksikkö, jossa tehdään myös lastensuojelutarpeen arvioinnit.

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijöiden rekrytointitilanne on edelleen vaikea; sosiaalityöntekijöiden saatavuus on kansallinen haaste. Vantaan lastensuojelun avohuollossa useita sosiaalityöntekijöiden vakansseja on täyttämättä (12 vakanssia, elokuu 2017). Keskimääräinen asiakasmäärä vakanssia kohden on koko lastensuojelussa (ml. sijaishuolto) noin 40. Muutamia täyttämättä jääneitä sosiaalityöntekijän virkoja on muutettu ja tultaneen muuttamaan erityissosiaaliohjaajan viroiksi. Erityissosiaaliohjaajien resurssia on käytetty mm. lasten tapaamisiin. Lastensuojelun avohuollon tehtävärakennetta ja työnjakoa tullaan edelleenkin arvioimaan.

Toimialalla on rekrytointihaasteeseen pyritty vastaamaan monin keinoin. Vuosina 2016-2017 perhepalveluissa on toteutettu sosiaalityöntekijöiden rekrytointi-, perehdytys- ja sitouttamisohjelmaa "Oivallus", johon osallistui yhteensä 22 sosiaalityöntekijää. Ohjelman tavoitteina on ollut perehdyttää uudet sosiaalityöntekijät ja tarjota täydennyskoulutusta pidempään työssä olleille, verkostoituminen, oman ammattitaidon hyödyntäminen yhteiskehittämisessä sekä lisätä perhepalvelujen houkuttelevuutta sosiaalityöntekijöiden rekrytoinnissa. Oivallus-ohjelman arvioinnin pohjalta suunnitellaan uusia erityisiä toimenpiteitä sosiaalityöntekijöiden pysyvyyden ja saatavuuden lisäämiseksi. Lisäksi perhepalveluissa valmistellaan laajaa, pitkän tähtäimen rekrytointiohjelmaa sosiaalityöntekijöiden saavuttamiseksi ja sitouttamiseksi. Tähän sisältyy mm. suunnitelmallinen yliopistojen ja sosiaalityön opiskelijoiden kanssa tehtävä yhteistyö sekä työntekijöiden työn tukemiseen ja työssä jaksamiseen liittyvää tukea. Keskeistä on Vantaan lastensuojelun sekä Vantaan kaupungin työnantajajaimagon kohottaminen.

Uusi asiakastietojärjestelmä Apotti otetaan käyttöön marraskuussa 2018, mikä parantaa asiakastietojen hallintaa ja tilastointia sekä tukee lastensuojelun asiakasprosessien sujuvuutta. Järjestelmän käyttöönottoon valmistaudutaan mm. lisäämällä henkilöstön asiakastietojen kirjaamisen osaamista järjestämällä kirjaamisvalmennuksia.

Tarvittaessa toimiala tuo päätöksentekoon tarkemman lastensuojelun toimenpidesuunnitelman.

Tarkastuslautakunta:

15. Riita- ja rikosasioiden sovittelu säästää tuomioistuinten, syyttäjälaitoksen ja poliisitutkintaan liittyviä kuluja ja osaltaan myös hillitsee tuomioistuinten ruuhkautumista. Sovittelutoimiston kulut tulevat katetuksi valtion myöntämällä korvauksella. Sovittelualoitteiden lukumäärä nousi 67 prosenttia edellisestä vuodesta. Vantaan toimiston sovitteluun tuli 1 141 sovittelualoitetta vuonna 2016. Sovittelutoiminnalla on merkitystä etenkin nuorten ja alaikäisten uusintarikollisuuden ehkäisyssä.

Selvitys kohtaan 15:

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Sovittelutoiminta alkoi Vantaalla ensimmäisenä Suomessa jo vuonna 1983 kokeiluna, ja sovittelu käynnistyi Vantaalla projektina v. 1983 ja kunnan vapaaehtoisesti järjestämänä palveluna vuonna 1986. Lakisääteiseksi valtakunnalliseksi toiminnaksi sovittelutoiminta tuli v. 2006.

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, riita- ja rikosasian sovittelu säästää valtiolta tuomioistuinten, syyttäjälaitoksen ja poliisitutkintaan liittyviä kuluja ja myös hillitsee tuomioistuinten ruuhkautumista. Valtiolta saatava korvaus kattaa toiminnan kulut. Vantaan sovittelutoimisto tuottaa valtakunnan edullisimmat sovittelupalvelut (valtakunnallinen keskihinta 534 €, Vantaan sovittelutoimiston hinta 310 €, viite: tilastoraportti 2016 http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134653/Tr15_2017.pdf?sequence=4).

Sovittelupalvelu on merkittävä mahdollisuus kaikenikäisille. Riita-asian sovittelualoitteen voi tehdä kuka tahansa kuntalainen. Sovittelusta asiakas voi saada ohjausta jatko- ja tuki-palveluihin. Myös Vantaan kaupungille sovittelupalvelu on mahdollisuus saada korvauksia siihen kohdistuneista vahingonteosta. Sovittelupalvelulla on myös vaikutusta yleisen sovinnollisuuden edistämiseksi.

Sote- ja maakuntauudistuksessa lakiin rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta perustuvan sovittelutoiminnan hallinnollinen asema tulee valmistella suunnitelmallisesti siten, että Vantaalla käynnistetty laadukas toiminta jatkuu häiriöttä.

Tarkastuslautakunta:

16. Perusterveydenhuollossa on pysytty hoitotakuussa ja asiakastyytyväisyys on edelleen korkealla tasolla, vaikka terveysasemilla arvosanat olivat hieman edellistä tutkimusta huonommat. Hoitopääsyä yritetään nopeuttaa ja lisätä sähköisiä palveluita, itsepalveluita sekä palvelusetelin käyttöä. Palveluihin pääsyn tulisi olla alueellisesti tasa-arvoista. Tarkastuslautakunta pitää sähköisten palvelu- ja itsepalvelumuotojen kehittämistä tärkeänä niin terveysaseman kuin koko toimialankin tasolla.

Selvitys kohtaan 16:

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Lääkärien ja hoitajien vastaanotoille on käytössä yhtenevät hoidon tarpeen arvion ohjeet kirjauskäytäntöineen. Niiden mukaisesti annetaan kiireettömät ja kiireelliset ajat koko kau-

pungissa. Alueellisia eroja ei ole kokonaan voitu välttää, koska varsinkin isoimmilla terveysasemilla potilaspaine on suurempi. Esimerkiksi Tikkurilan alueella voidaan heti vastata vain noin puoleen tulevista puheluista, vaikka lähes koko henkilöstöresurssi on aamupäivisin sidottu tähän. Yhteydenottotapoja onkin monipuolistettu. Esimerkiksi sähköinen asiakkuus on poistettu monista sähköisistä ajanvarauksista ja näin madallettu kynnystä suoraan kotoa tapahtuvaan ajan varaamiseen. Uutena palveluna on otettu käyttöön kiirevastaanottojen ruuhkamittarit. Vantaan kaupungin nettisivuilta voi käydä katsomassa, mikä terveysasema on vähiten ruuhkautunut ja hakeutua sinne. Palvelu on nimeltään vapaat päivapoliklinikat ja tällä harjoitellaan valinnanvapautta Vantaalla. Lisäksi kaikilla terveysasemilla jaetaan terveyspalvelujen palveluseleitä tasapuolisesti.

Vastaanottoaikoja jätetään paljon käyttämättä terveyspalveluissa. Suun terveydenhuolto mukaan lukien aiheutuu tästä vuosittain noin 1,3 miljoonan tappio Vantaalle. Terveysaseman aikojen peruminen on tehty mutkattomaksi. Jos aika on varattu sähköisesti, sen voi itse peruuttaa tai muuttaa vastaanottoajan sähköisesti viimeistään 24 tuntia ennen vastaanottoaikaa. Tekstiviestillä ajan voi perua ympäri vuokauden – kuitenkin viimeistään vastaanottopäivänä klo 8.00 mennessä. Puhelimitse peruminen tapahtuu arkisin klo 8–16, p. 09 839 10023. Tällöin aika on peruttava viimeistään vastaanottoaikaa edeltävänä päivänä klo 16.00 mennessä. Kaikki ohjeet löytyvät kätevästi internetistä.

Tarkastuslautakunta:

17. Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen vuosittaisissa tehtävämäärissä ei useampaa vuotta vertailtaessa ole selvää kasvutrendiä, vaikka alueen väestömäärä ja erilaiset onnettomuusriskejä lisäävät tekijät ovat alueella viime vuosina selvästi kasvaneet. Pelastuslaitos on lisännyt asiakaslähtöistä valvontatyötä paloturvallisuusasioissa, jolloin asiakas oppii itse entistä paremmin kiinnittämään huomiota paloturvallisuusasioihin. Maakuntaudistuksen myötä pelastustoimi on siirtymässä maakunnan järjestettäväksi vuoden 2019 alusta.

Selvitys kohtaan 17:

Konsernipalvelut:

Arviointikertomuksen tiivistelmäkohtaan ei ole oikaistavaa.

Tarkastuslautakunnan suosituksiin saadut kommentit sekä muut arviointikertomukseen tulleet kommentit

Kaupunginjohtajan toimiala

Sitova tavoite 3.2: EU- ja muun ulkopuolisen projektirahoituksen tehokas hyödyntäminen. Mittarissa voisi kiinnittää huomiota myös euromääräiseen rahoitukseen. Tavoitteen toimenpiteissä raportoidaan projektirahoituksen aktiivisesta hyödyntämisestä eri toimialoilla vaikuttavuutta ja hyödyllisyyttä arvioiden. Myös projektisalkun käytettävyys on parantunut, käyttäjämäärä on lisääntynyt ja tietoja löytyy entistä kattavammin järjestelmästä. Mittarissa voisi projektien lukumäärän lisäksi seurata jollain tarkkuudella myös ulkopuolisen projektirahoituksen euromääriä.

Taloussuunnittelu:

Suositus huomioidaan tulevien strategioiden, taloussuunnitelmien ja tavoitteistojen valmistelussa.

Maankäytön, ympäristön ja rakentamisen toimiala:

1. Valtuuston asettamien strategisten päämäärien ja niitä toteuttavien sitovien tavoitteiden toteutuminen

Arviointikertomus (s. 14):

Kaupunginvaltuusto asetti vuodelle 2016 yhteensä 29 sitovaa tavoitetta. Kaupunginhallitus raportoi täysin toteutuneeksi 17 tavoitetta, osittain toteutuneeksi 11 tavoitetta ja ei lainkaan toteutuneeksi yhden tavoitteen.

Tarkastuslautakunta on eri mieltä tavoitteen toteutumisesta kolmessa tapauksessa ja esitti tavoitteiden asetantaan ja raportointiin parannuksia yhteensä 12 tavoitteen osalta. Syyt vaihtelevat raportoinnin, mittaroinnin, muun syyn ja tavoitteen arvioitavuuden välillä. Tarkastuslautakunnan eri näkemykset ilmenevät sitovien tavoitteiden kohdalla.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan vastaus:

Toimialan vastaukset on esitetty kunkin sitovan tavoitteen kohdalla seuraavasti:

Sitova tavoite 4.3: Uusiutuvan energian käytön lisääminen

Arviointikertomus (s. 15):

Raportoinnissa todetaan, että uusiutuvan energian käyttöä edistetään systemaattisesti kaavoissa. Ohjeen todetaan valmistuvan vuonna 2017. Tavoitteen mittarina oli ohjeen laatiminen ja sen soveltaminen kaavoissa. Koska toinen mittareista (ohjeen laatiminen) ei toteutunut, voidaan tavoite katsoa vain osittain toteutuneeksi.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan vastaus:

Kaavoihin sisällytettiin aurinkoenergiaa suosittelevia määräyksiä. Aurinkoenergian käytön seuranta ei kaupunkisuunnittelussa pystytä tekemään.

Sitova tavoite 5.1: Kaavoitetaan asuntorakentamisen kerrosalaa 250 000 k-m²/vuosi

Arviointikertomus (s. 15):

Raportoinnissa todetaan vuonna 2016 valmistuneen kaavoja 159 025 k-m². Koska tavoitteesta jäätiin näin selvästi, ei tavoite toteutunut lainkaan.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan vastaus:

Tästä tavoitteesta on toteutunut yli puolet, joten sen voi katsoa toteutuneen osittain.

Sitova tavoite 6.1: Priorisoidaan keskustoihin sijoittuvia kaavahankkeita

Arviointikertomus (s. 16):

Tavoitteena oli vähintään vuoden 2014 kaavoitusohjelman taso. Missään ei kerrota mikä tämä taso on, tarkoitetaanko esimerkiksi kaavojen lukumäärää, valmistuneiden kaavaluonnosten määrää vai molempia vai vielä jotakin muuta. Paljon suunnittelua ja kaavoitusta on raportoinnin mukaan vuonna 2016 tehty mutta koska mistään ei ilmene mikä on mittarin tavoitetaso, niin tavoitteen toteutumista ei voi arvioida.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan vastaus:

Kaavoitusohjelmalla tarkoitetaan vuosittain tehtävää työohjelmaa. Merkintä on epäselvä ja sitä tarkennetaan.

Sitova tavoite 8.1: Kaupunki luo edellytykset vähintään 2 000 asunnon monipuoliselle asuntotuotannolle

Arviointikertomus (s. 16):

Raportoinnissa todetaan valmistuneiden asuntojen määräksi 2 972 asuntoa. Valmistuneiden asuntojen määrät on myös lueteltu talotyypeittäin (kerros-, rivi- ja pientalot). Raportoinnissa voisi kuvata talotyyppien lisäksi myös valmistuneiden asuntojen hallintamuotojakaumat (jaottelu valmistuneisiin omistusasuntoihin, vuokra-asuntoihin ja ARA-asuntoihin). Näin monipuolisuus tulisi paremmin esille.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan vastaus:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala kehittää jatkuvasti rakentamista koskevaa raportointia esitetyn mukaisesti. Täsmennetään raportointia vuositasolla siten, että lisätään tiedot valmistuneiden asuntojen rahoitus- ja hallintamudoista.

Sitova tavoite 8.2: Pientaloalueiden tiivistäminen maapoliittisten linjausten mukaisesti

Arviointikertomus (s. 16):

Raportoinnissa luetellaan: raportointi pientaloalueiden täydennysrakentamisesta ja jatkoehdotuksista valmis, Vapaalan täydennysrakentamisselvitys ja suunnitteluperiaatteet valmistuneet ja Linnaisten ja Itä-Hakkilan täydennysrakentamisen 3D-mallinnus odottaa yhteisiä linjauksia. Tavoite tehdyistä hankkeista ei ilmene raportoinnista, ainoastaan suunnittelu ilmenee.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan vastaus:

Yllä tarkoitetut hankkeet ovat suunnitteluhankkeita. Tässä ei seurata hankkeiden fyysistä toteutumista, koska niiden toteutuminen ei ole kiinni kaupungista. Kaupunki pyrkii myös sopimuspolitiikalla edistämään täydennysrakentamista.

2. Yrityspalveluiden arviointi

Arviointikertomus (s. 35-36):

Yrityspalvelut vastaa kaupungin omistamien maiden kehittämisestä. Lisäksi se osallistuu yleis- ja asemakaavoitukseen sekä palveluverkon suunnitteluun. Yrityspalvelut kehittää ja toteuttaa kaupungin maa- ja asuntopolitiikkaa sekä vastaa tonttien myynnistä. Elinkeinpolitiikan toteuttamisessa maankäytön toimenpiteet ovat suuressa roolissa.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta pitää asiakastyytyväisyyden selvittämistä hyvänä asiana. Systemaattinen palautteen hankkiminen on tärkeää toiminnan jatkuvan kehittämisen kannalta.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan vastaus:

Asiakastyytyväisyys on tärkeää yrityspalvelut/kiinteistöt ja asuminen tulosalueelle. Jotta palautetta saataisiin toimintamme laajemmista kokonaisuuksista, olemme työstäneet kyselyä yhdessä kaupunkisuunnittelun kanssa. Kysely toteutetaan vuonna 2018.

3. Tilakeskuksen arviointi

Arviointikertomus (s. 36-41):

*Tilakeskus on maankäytön- ja ympäristön toimialaan kuuluva tulosalue. Tulosalue vastaa asiakastoimialojen tarvitsemien tilojen tuottamisen kokonaisuudesta. Sen ydintehtäviä ovat kaupungin rakennetun kiinteistöomaisuuden hallintaan liittyvä investointisuunnittelu, kiinteistö- ja hankekehitys sekä toimitilahankkeiden valmistelu, suunnittelu ja rakennuttaminen sekä rakentamisen valvonta. Tilakeskuksen vastuulla on myös kaupunkikonsernin kiinteistöliiketoiminnan strateginen johtaminen, rakennetun kiinteistöomaisuuden arvon säilyminen, ostot, myynnit ja purattamiset sekä niiden hallinnointi ja isännöinti. Asuntojen ja liiketilojen ulosvuokraus sekä kiinteistöjen teknisen ylläpidon järjestäminen kuuluvat myös tilakeskuk-
selle.*

Suosituksset:

Tilakeskuksen organisaation kehittämisprosessi ja siihen liittyvä toiminnan selkeyttäminen ja tehtäväärolien kirkastaminen ovat hyviä tavoitteita. Tätä tukee uusi kiinteistöhallintajärjestelmä, joka samalla on tuomassa uusia mahdollisuuksia muun muassa kiinteistöjen kunto-seurannan ja asiakasvaikuttavuuden parantamiseen. Uusi järjestelmä on käyttöönotto-vaiheessa ja tarkastuslautakunta suosittelee tilakeskusta ottamaan kaikki järjestelmän hyödyt irti ja henkilöstön koulutuksella varmistamaan, että tilakeskuksen työntekijät pystyvät hyödyntämään järjestelmää omissa tehtävissään. Tarkastuslautakunta suosittelee tilakeskusta myös edelleen kiinnittämään erityistä huomiota rakennusten sisäilmaongelmiin ja niiden ratkaisemiseen. Energiansäästö on yksi koko Vantaan keskeisistä tavoitteista. Tilakeskuksella on käynnissä useita tätä tavoitetta edistäviä hankkeita (muun muassa ESCO-hankeet ja energianhallintapalvelu), joissa on jo saavutettu myönteisiä tuloksia. Tarkastuslautakunta kannustaa tilakeskusta jatkossakin hakemaan ja esittämään uusia mahdollisuuksia energi-ansäästöihin. Esimerkiksi yhtenä energiansäästöön liittyvänä asiana voisi selvittää, olisiko LEDvalaistukseen siirtyminen Vantaan omistamissa kaikissa rakennuksissa energiataloudelli- sesti ja kustannuksiltaan kannattava vaihtoehto.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan vastaus:

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti tilakeskus järjestää kiinteistöhallin- tajarjestelmään liittyvää koulutusta sekä omalle henkilöstölleen että asiakastoi- mialoilla järjestelmän käyttäjille. Järjestelmän käytön seuranta tehdään pääkäyttä- jien toimesta, minkä perusteella huolehditaan järjestelmän tarpeen mukaisesta ke- hittämisestä ja käytön edistämisestä. Kokonaisuutta seuraa ja valvoo kiinteistöhallin- tajarjestelmän käyttöön ja ylläpidonohjausryhmät.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti toimenpideohjelman laatiminen kau- pungin sisäilmaongelmien hoitamiseksi on aloitettu keväällä. Ohjelma sisältää mm. sisäilma-asioiden ohjauksen ja resursoinnin, kiinteistöjen kunnon seurannan ja tut- kimuksen, rakentamisen ja korjauksen sekä kiinteistöhuollon kehittämistoimia. Ohjelma laaditaan toimialojen välisenä yhteistyönä tämän vuoden aikana.

Energiansäästömahdollisuudet ja keinot tutkitaan kaikissa hankkeissa tapauskohtai- sesti. Olemassa olevan kiinteistökannan energiankulutusta seurataan aktiivisesti ku- lutustietojen perusteella ja energiatehokkuutta parannetaan mm. uusia teknisiä ratkaisuja hyödyntäen. Aikaisemmin laadittu selvitys vanhojen valaisimien korvaa- misesta energiatehokkaammilla valaisimilla kannattaa päivittää, sillä ratkaisut ovat kehittyneet nopeasti ja kannattavuuslaskelmat on päivitettävä. Energiasaneerauk- sia pyritään toteuttamaan määrärahojen ja resurssien puitteissa silloin, kun ne ovat myös taloudellisesti perusteltuja.

4. Asunto- ja maankäyttöpolitiikka ja sen merkitys hyvinvoinnin edistämiseksi

Arviointikertomus (s. 41-51):

Pääkaupunkiseudun kaupunkien ulkoisten tarkastustoimien yhteisarvioinnissa vuonna 2016 arvioitiin, miten hyvinvoinnin edistämisen tavoitteita on pääkaupunkiseudun kaupunkien

(Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) asunto- ja maankäyttöpolitiikassa pyritty toteuttamaan ja miten ne ovat toteutuneet. Tähän liittyen selvitettiin myös miten kaupungeissa on pyritty estämään eri asuinalueiden segregatiota. Arvioinnissa selvitettiin laajemmaksi taustaksi miten eri tutkimuksissa ja lainsäädännössä asunto- ja maankäyttöpolitiikan rooli hyvinvoinnin edistämässä nähdään. Tämän jälkeen koottiin koko Helsingin seutua ja pääkaupunkiseutua koskevia asunto- ja maankäyttöpolitiikan päämääriä, suunnitelmia ja tavoitteita, selvitettiin niiden toteuttamista ja toteutumista pääkaupunkiseudun kaupungeissa. Tietoa tavoitteista ja niiden toteutumisesta koottiin eri asiakirjoista, kaupunkien asumisen ja maankäytön virkamiesten haastatteluilla ja tilastovertailuilla.

Johtopäätökset:

Arvioinnin pääkysymys oli, ovatko pääkaupunkiseudun kaupungit toteuttaneet seudun yhteisten suunnitelmien sekä omien strategioidensa mukaista hyvinvointia edistävää asunto- ja maankäyttöpolitiikkaa. Kysymykseen voidaan vastata kyllä. Seudulla on oltu aktiivisia maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamisessa ja yhteisvastuullisen asuntopolitiikan tavoitteiden asettamisessa.

Koska kyse on kuitenkin varsin pitkällä aikavälillä toteutuvista tavoitteista eikä syy-seuraussuhteiden osoittaminen ole aina helppoa, toimenpiteiden toteutumisesta ei voi voida sanoa mitään varmaa muiden kuin määrällisten tavoitteiden osalta. Tällaisia ovat asuntotuotannolle ja kaavoitukselle asetetut tavoitteet, joiden toteutumiseen vaikuttaa myös taloudellinen tilanne. Voidaan todeta, että vaikka kaikkia asuntotuotannolle ja kaavoitukselle asetettuja määrällisiä tavoitteita ei ole kaupungeissa saavutettu, niin niiden toteuttamisessa on selvästi edistytty.

Kaupungit ovat myös tehtyjen vertailujen perusteella ainakin jonkin verran onnistuneet monipuolistamaan alueidensa asuntojen hallintarakennetta ja myös kohtuuhintaisten asuntojen saatavuutta on lisätty uusille alueille 2000-luvulla. Nämä toimenpiteet tukevat myös seudullisen asunto- ja maankäyttöpolitiikan alueiden sosiaalisen kestävyden lisäämistä ja ehkäisevät alueiden segregatiota.

Tärkeää seudullisten asunto- ja maankäyttöpoliittisten tavoitteiden toteuttamisessa on ollut yhteistyö valtion kanssa. Valtio on ollut mukana rahoittamassa ohjelmia ja sopimuksia (MAL-sopimukset, asunnottomuusohjelmat ja lähiöohjelmat), joilla on tuettu seudullisten asunto- ja maankäyttöpoliittisten hyvinvointitavoitteiden toteuttamista.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan vastaus:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala toteuttaa Vantaan kaupungin hyväksyttyä maapoliittista ohjelmaa (Mapo) ja on aktiivisesti mukana toteuttamassa seudullisia ja valtakunnallisia asunto- ja maankäyttöpoliittisia tavoitteita.

5. Tilapäisten käyttöjen hyödyntäminen strategisessa maankäytön suunnittelussa - tapaustudkimus Vantaan Aviapoliksen tilapäiskäyttöpotentiaalista

Arviointikertomus (s. 51-53):

Tiivistelmä Helsingin yliopiston matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan geotieteiden ja maantieteiden laitoksen aluetieteen opiskelijan Jaakko Huttusen suunnittelumaantieteen tutkimuksesta: Tutkielma käsittelee tilapäisten käyttöjen hyödyntämistä osana strategista aluesuunnittelua. Tutkimuksen pääasiallinen tarkoitus on tarkastella Vantaan aluesuunnittelun käytäntöjä suhteessa tilapäisiin käyttöihin. Toisena kiinnostuksen kohteena on Vantaan Aviapoliksen tilapäiskäyttöpotentiaali. Tutkielman tapaustudkimuskohde käsittää Vantaan Aviapoliksen Veromiehen kaupunginosan, joka on nykyisellään työssäkäyntialue. Tulevaisuuden visioissa alueella tulee yhdistymään asuminen, työssäkäynti ja vapaa-aika.

Perinteisesti tilapäisillä käytöillä on viitattu sellaiseen omaehtoiseen toimintaan, jolla pyritään ratkaisemaan jokin urbaanin ympäristön ongelma tai puute. Tilapäiset käytöt toteutetaan yleensä pienimuotoisina, nopeina ja edullisina kokeiluina. Tilapäiset käytöt on nähty aiemmin epävirallisena ja marginaalisena kaupunkiaktiivismina, mutta nykyään tilapäiset käytöt sisällytetään yhä voimakkaammin osaksi kaupunkien virallista maankäyttöä ja aluesuunnittelua. Aluesuunnittelukontekstissa tilapäisiä käyttöjä hyödynnetään erityisesti osallistavassa yhteissuunnittelussa. Tutkielmassa tilapäiset käytöt rinnastetaan niin sanottuun epäviralliseen maankäytön strategiseen suunnitteluun. Epävirallisella maankäytön strategisella suunnittelulla pyritään paikkaamaan perinteiseksi katsottujen aluesuunnittelujärjestelmien menetelmällisiä puutteita.

Johtopäätökset:

Tutkielman tulosten perusteella Vantaan kaupungin aluesuunnittelussa suositellaan käytettäväksi mahdollisimman paljon yhteissuunnittelua ja osallistavia työtapoja. Edellä mainittujen lisäksi erityisen suositeltavaa on virallisten ja epävirallisten toimintamuotojen rinnakkainen hyödyntäminen. Tämä suositus koskee niin aluesuunnittelua, kuin muitakin hallinnon sektoreita. Virallista ja epävirallista toimintaa ei tule täten erottaa toisistaan, vaan toiminnan tulee perustua vahvaan ja synergiseen yhteistyöhön ja -kehittämiseen.

Tutkimuskysymyksissä tarkasteltiin myös Vantaan Aviapoliksen tilapäiskäyttöpotentiaalia. Aviapoliksen tilapäiskäyttöpotentiaali näyttäytyi heikkona, johtuen muun muassa nykyisestä aluerakenteesta, sen keskeneräisyydestä ja alueen luonteesta. Tilapäisyydelle nähtiin kuitenkin tietynlaisia mahdollisuuksia, jotka liittyivät erityisesti alueen vahvaan tulevaisuusorientaatioon. Alue tuleekin muuttumaan seuraavien vuosien ja vuosikymmenien aikana hyvin dramaattisesti. Nykyisen keskeneräisen alueen ja tulevan rakentuvan alueen välissä on suunnitelmien mukaan noin viisitoista vuotta. Tänä aikana tilapäisyys tulisi nähdä mahdollisuutena kokeilla, testata ja pilotoida sellaisia asioita, joilla voidaan saada lisätietoa alueesta ja sen toimijoista. Jos tilapäisiä käyttöjä joskus hyödynnetään alueella, niin suosituksena pidetään sitä, että ensimmäinen tilapäinen käyttö toteutettaisiin mahdollisimman pienimuotoisena ja päinvastaisena kokonaisvaltaiselle toimintatavalle.

Kaupungin viranomaisille suositellaan tutkielman 2.7 luvun sivulla 14 heidän omistamiensa kiinteistöjen ja maa-alojen saattamista avoimiksi tilapäisille käytöille. Aviapoliksen kohdalla

suositellaan erityisesti hyödyntämään tilapäisyyttä kaavamuutosalueiden kohdalla. Vantaalla kaupungin omistamia kiinteistöjä ja maa-aloja on kuitenkin suhteellisen vähän, joten kaupungin tulisikin luoda kannusteita kiinteistöjen ja maa-alojen omistajille, jotka tukevat tilapäisiä käyttäjiä. Luvun 2.7 suosituksista nostettakoon esiin tyhjien tai vajaakäytettyjen tilojen "pankin" perustaminen. Tähän pankkiin tulisi kerätä alueen tyhjät ja vajaakäytetyt kiinteistöt, joita voitaisiin hyötykäyttää kohtuullisin hinnoin. Kiinteistöjen omistajien tulisi käyttää realistista harkintaa kiinteistöjensä arvosta ja käytöstä.

Omistajien tulisi myös ottaa ennakkoluuloton asenne tilapäisiin käyttöihin, sillä kuten useasti aiemmin on todettu, tilapäiset käytöt voivat synnyttää pitkäaikaisia ja mitattavissa olevia hyötyjä omistajalle. Näitä kiinteistönomistajan hyötyjä esitellään tarkemmin tutkielman luvussa 2.7 ja taulukossa 1.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan vastaus:

Toimiala toteuttaa jo nykyisellään tarvittaessa yhteissuunnittelua ja osallistavia työtapoja edistäessään Vantaan kaupungin asunto- ja maankäyttöpoliittisia tavoitteita. Tilapäiskäyttöä tarvitaan erityisesti ennen kaavoitusta. Tutkielmassa esitetyn pankin perustamiseen ei ole resursseja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

8.4 Tikkurilan terveysasema (s. 64 – 65)

Taustaa:

Perusterveydenhuollon kokonaisuuden lisäksi tarkastuslautakunta perehtyi yhden terveysaseman toimintaan. Tikkurilan terveysasema on niin sanottu laajan palvelun terveysasema, jossa on kiireellinen ja kiireetön sairastuvastanotto. Toiminnan painopisteenä tulisi olla pitkäaikaissairauksien hoito. Terveysasemalla annetaan myös muun muassa ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa ja hoidetaan pitkäaikaisia sairauksia. Tikkurilan terveysaseman väestöpohja oli vuoden 2016 alussa noin 60 000 asukasta ja se on asukas pohjalla mitattuna yksi Suomen suurimmista terveysasemista.

Johtopäätökset (s. 64):

Terveysaseman tuottavuusmittarina oli lääkärin vastaanottokäyntien määrän kasvu, jossa tavoitetaso oli kolmen prosentin kasvu. Toteutunut vastaanottokäyntien määrän kasvu oli 1,5 prosenttia, joten tavoitetta ei saavutettu. Vastaanottokäyntien määrä on helposti mitattavissa, mutta pelkkä määrän kasvattaminen ei välttämättä palvele toimintaa parhaiten. Arvioinnin yhteydessä nousikin esiin ajatus, että tavoitteena tulisi olla hoidon tarkoituksenmukaisen toteutuksen parantaminen. Tällä voidaan tarkoittaa esimerkiksi toiminnan järjeistämistä niin, että hoitajille siirretään lääkäreiltä tehtäviä, jotka he pystyvät hoitamaan joko itsenäisesti tai tarvittaessa lääkäreitä konsultoiden.

Sähköisten palvelujen ja itsepalvelujen lisäämisessä on mahdollisuus ohjata osa asiakkaista hoitamaan asiansa joustavasti heille sopivana ajankohtana. Esimerkiksi koetulosten ja lääkärin kommenttien katsominen Omakanta- palvelusta vapauttaa puhelinaikoja. Kaikille asiakkaille tämä ei sovellu.

Suosituksset (s. 64):

Tarkastuslautakunta pitää sähköisten palvelu- ja itsepalvelumuotojen kehittämistä tärkeänä niin terveysaseman kuin koko toimialankin tasolla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan vastaus:

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota sähköisten palveluiden kehittämistarpeeseen. Vantaa on tässä valtakunnallisesti etulinjassa, sillä Apottihankkeessa otetaan käyttöön uusi potilastietojärjestelmä marraskuussa 2018. Siinä tulee olemaan uusimmat ja viimeistellyimmät sähköiset itsehoitoportaalit ja sujuvakäyttöiset sähköisen asioinnin kanavat. Potilaiden itsehoito ja erilaisten kyselyjen ja vastausten näkyminen nousee aivan uudelle tasolle. Hoitajat, sosiaalityöntekijät ja lääkärit voivat palvella potilaskuntaa huomattavasti nykyistä laaja-alaisemmin ja siten, ettei väestön tarvitse tulla käytäville odottamaan. Suuri osa palveluista siirtyy kotiin annettaviksi sähköisesti.

Vantaan terveystalot on mukana tietohallinnon sähköisen asioinnin hankkeessa. Siinä luodaan jo syksyllä 2017 sähköinen hoidon tarpeen arvio, joka vapauttaa hoitohenkilökuntaa välittömään asiakastyöhön. Tämä mahdollistaa myös suoran sähköisen ajanvarauksen lääkäreille heti kun terveydenhuoltolain päivitys tämän sallii.

Konsernipalvelut:

5 Konserni – ja asukaspalvelut

5.1 Konserniyhtiöiden valvonta (s. 32)

Konsernipalvelut:

Kuntalain 13 luvun 113§:n mukaan (suora lainaus): *"Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä."* Kuntalain 13 luvun 114§:n mukaan (suora lainaus): *"Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös."*

Vantaan kaupunginhallitus käsitteli tilinpäätöksen kokouksessaan 20.3.2017, Tarkastuslautakunta 27.4.2017 ja Kaupunginvaltuusto 8.5.2017. Talouspalvelukeskukselle on delegoitu tilinpäätöksen valmisteluvastuu Kaupunginhallituksen kokoukseen. Tällöin kaikkien tytäryhtiöiden tilinpäätösten tarkastus ei vielä ollut valmistunut. Talouspalvelukeskus on valvonut, että tytäryhtiöiden tilinpäätökset on palautettu allekirjoitettuina sekä tilinpäätösmerkinnöin varustettuina. Muutamalta yhtiöltä tilintarkastuskertomus tilikauden 2016 osalta tosin saatiin vasta kesäkuun 2017 alkupuolella.